Peyami Safa

CÂNÂN

YAYIN NU: 111
EDEBÎ ESERLER: 51

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 49269

ISBN: 978-625-408-503-1

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

1. Basım: 1925, Orhaniye Matbaası
2. Basım: 1976, Ötüken
31. BASIM

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Tashih: Abdullah Ezik

Kapak Tasarımı: Zafer Yılmaz

Dizgi-Tertip: Ötüken

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: VİZYON BASIMEVİ KAĞITÇILIK
MATBAACILIK VE YAY. SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
Beylikdüzü O.S.B Mah. Orkide Cad. No:1/Z
Beylikdüzü/İSTANBUL Tel: (0212) 671 61 51
Sertifika No: 52098

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

İstanbul- 2023

Peyami Safa; (1899-15 Haziran 1961): İstanbul'da doğdu. Meşhur şair İsmail Safa'nın oğludur. Düzenli bir öğrenim göremedi. Kendi kendisini yetiştirdi. 13 yaşında hayata atıldı. Posta Telgraf Nezareti'nde çalıştı. Öğretmenlik (1914-1918), gazetecilik (1918-1961) yaptı. Hayatını yazıları ile kazandı. İstanbul'da öldü.

Kardeşi İlhami ile *Yirminci Asır* adlı bir akşam gazetesi çıkardı. Bu gazetede ilk hikâyelerini imzasız yayınladı (1919); *Kültür Haftası* (21 sayı, 15 Ocak - 3 Haziran 1936) ve *Türk Düşüncesi* (63 sayı, 1953 - 1960) adlarında iki de dergi çıkardı. Öldüğü zaman *Son Havadis* gazetesi başyazarı idi.

Peyami Safa halk için yazdığı edebî değeri olmayan romanlarını "Server Bedi" imzası ile yayınladı. Sayıları 80'i bulan bu eserler arasında *Cumbadan Rumbaya* (1936) romanıyla, *Cingöz Recai* polis hikâyeleri dizisi en ünlüleridir. Ayrıca ders kitapları da yazdı. Peyami Safa'nın fıkra ve makalelerinde sağlam bir mantık dokusu ve inandırıcılık görülür. Romanlarında olaydan çok tahlile önem verdi. Toplumumuzdaki ahlâk çöküntüsünü, medeniyetin yarattığı bocalamayı, nesiller ve sosyal çevreler arasındaki çatışmayı dile getirdi. Zıt kavramları, duygu ve düşünce tezadını ustaca işledi.

Romanları: *Şimşek* (1923), *Sözde Kızlar* (1923), *Mahşer* (1924), *Bir Akşamdı* (1924), *Süngülerin Gölgesinde* (1924), *Bir Genç Kız Kalbinin Cürmü* (1925), *Cânân* (1925), *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu* (1930), *Fatih-Harbiye* (1931), *Attilâ* (1931), *Bir Tereddüdün Romanı* (1933), *Matmazel Noraliya'nın Koltuğu* (1949), *Yalnızız* (1951), *Biz İnsanlar* (1959). Hikâyeleri: *Hikâyeler* (Halil Açıkgöz derledi, 1980). Oyunu: *Gün Doğuyor* (1932). İncelemedenemeleri: *Türk İnkılâbına Bakışlar* (1938), *Büyük Avrupa Anketi* (1938), *Felsefî Buhran* (1939), *Millet ve İnsan* (1943), *Mahutlar* (1959), *Mistisizm* (1961), *Nasyonalizm* (1961), *Sosyalizm* (1961), *Doğu-Batı Sentezi* (1963), *Sanat-Edebiyat-Tenkid* (1970), *Osmanlıca-Türkçe-Uydurmaca* (1970), *Sosyalizm-Marksizim-Komünizm* (1971), *Din-İnkılâp-İrtica* (1971), *Kadın-Aşk-Aile* (1973), *Yazarlar-Sanatçılar-Meşhurlar* (1976), *Eğitim-Gençlik-Üniversite* (1976), *20. Asır-Avrupa ve Biz* (1976). Ders Kitapları: *Cumhuriyet Mekteplerine Millet Alfabesi* (1929), *Cumhuriyet Mekteplerine Alfabe* (1929), *Cumhuriyet Mekteplerine Kıraat* (I-IV, 1929), *Yeni Talebe Mektupları* (1930), *Büyük Mektup Nümuneleri* (1932), *Türk Grameri* (1941), *Dil Bilgisi* (1942), *Fransız Grameri* (1942), *Türkçe İzahlı Fransız Grameri* (1948).

Birinci Kısım

Bedia gözlerini açınca, karyolasının karşısındaki duvar saatine baktı: On ikiyi on geçiyor. Ne uyku, böyle geç vakitlere kadar uyumak hiç âdeti değil, hemen kalkmak istedi. Fakat başını yastıktan ayıramıyor. Terli, sıcak, uyuşuk vücudu yatağın çukuruna yapışmış, kımıldayamıyor bile.

Büyük bir eziyetle yataktan inebildi. Ayaküstü dururken dizleri kırılıyor. Örtündü, balkona çıktı.

Bütün Boğaziçi'nde, havada ve denizde, göz karartan bir temmuz parlaklığı var. Öğle güneşiyle ısınmış, hafif bir rüzgâr dalgası, nemli saçlarının arasından geçti; güneşin karşısında gözleri, içine sabun köpüğü kaçmış gibi yanıyor ve kamaşıyor; öyle ki, mavisi uçmuş, bembeyaz, kalaylı bir bakır gibi parlayan deniz, ona kapkara görünüyordu. Gözlerini kırpıştırdı, içeriye kaçtı.

Büsbütün başı dönüyor. Pencere kenarında, uzun bir mindere kendini bıraktı, gözlerini kapadı, öylece kaldı: Arka arkaya kaç gecedir uykusuzluk onu harap etmişti.

Akşama kadar yatsa uykuya doyamayacağını, kendini bıraktıkça ağırlık bastıracağını, bir daha yerinden bile kıpırdayamayacağını hissederek silkindi, kalktı, başını soğuk su ile iyice yıkadıktan sonra, sofaya çıkarak seslendi:

"Gülşen Dadı!"

Sonra bir daha, duvar saatinin karşısında, ayaküstü bekleyerek düşündü: Yarıma beş var. Hiç değilse bir buçuk vapuruna yetişmeli, sonra vapur yok. İstanbul'a hemen inerek bu işi sonuna kadar bitirmek lazım. Yoksa gözüne hiç uyku girmeyecek, hiç! Böyle sabahlara kadar yatağının içinde kıvranacak, dönüp duracak. Allah vermesin, çıldıracak!

Hemen aynalı dolabı açtı, en iyi çarşafını çıkararak acele giyinmeye başladı. Bir an evvel davranmak için öyle sabırsızlanıyor, öyle içi içine sığmıyor ki, becerikli bir kadın değilken bile, kendisinde bir erkek iradesi hissediyordu.

Aynada saçlarını yaparken, üç gece içinde bu kadar zayıflayışına şaştı: Ne hâl bu? Gözlerinin altında kara kalemle çizilmiş gibi siyah çizgiler var. Yanaklarının gergin etleri gevşemiş, yuvarlaklığı gitmiş. Ya dudakları? Rengi uçmuş, üstünde âdeta beyaz, ince bir zar peydahlanmış,[1] deri lime lime soyulmuş, pürüzleniyor. Ne çirkin şey! Dişleriyle ısırarak dudaklarına biraz renk vermek istedi. Çünkü hiç boya kullanmaz, az pudra sürerdi; o da fevkalade günlerde, çoğu da geceleri.

Çabucak giyindi. Gülşen Dadı, elinde sütlü kahve tepsisiyle içeri giriyordu.

"Kuzum Dadı, sen o elindeki tepsiyi masanın üzerine bırak, aşağıya koş, ütüye ateş koy, Perver'in dün akşam yıkadığı mendillerden iki tane ütüle, hazır et."

Gülşen Dadı, sütlü kahve tepsisini masanın üstüne bırakırken, hiç görünmeyen kaşlarını kaldırarak, çocukça, tuhaf kara gözlerle hanımına bakıyordu.

"Beybabam nerede, Dadı?"

"Bahçede, kurumuş salatalıkları koparıyor."

Gülşen Dadı, gözlerinin akını büsbütün çoğaltan bir yan bakışla hanımını süzüyor, onun bu sabah daha fazla zayıfladığına dikkat ediyor, etli ve siyah dudaklarını burnunun hizasına kadar uzatarak, "cık cık" diyordu.

"Haydi, kuzum Dadı, söylediklerimi çabuk yap."

"Ne dedi sen? Ben unuttu."

Bedia yeni baştan emir verdi.

Gülşen Dadı odadan çıkınca, genç kadın sütlü kahvesinden bir iki yudum aldı, aynanın karşısında kendini boydan boya bir gözden geçirdikten sonra, aynalı dolabında

[1] **peydahlanmak**: Oluşmak.

sırası bozulan esvaplarını düzeltmekle oyalandı... Saat, tam yarım.

Tuvalet[1] masasının gözünü çekerek eline küçük bir defter geçirdi, ufacık satırlarına kısaca göz gezdirdi. Bu, günü gününe tutulan bir hatıra defteri değil. Bedia'nın böyle her gün hayatını yazmak hoşuna gitmez. Yalnız, başından çok mühim şeyler geçerse, onu iki üç kelime, kısa bir tarihle böyle küçük deftere yazar, bırakır. İşte... Birinci yaprakta, annesinin vefat tarihi, dört kelimeyle: "Annem vefat etti, teşrinisani." Onun altında üç kelime: "Şemseddin'in düğünü, eylül." Biraderi Şemseddin. Sonra: "İlk talibim,[2] kırk yaşında bir doktor, babam reddetti. Kânunuevvel." Sene tarihi değişiyor. Bir daha: "İkinci talibim, bir yüzbaşı, beni alır almaz İstanbul'da bırakacak, kendisi cepheye gidecekmiş, babam yine reddetti, nisan." İki sene geçiyor. "Üçüncü talibim, millî şirkette kâtip, asil bir gençmiş. Babam düşünüyor, mayıs." Küçük tafsilat:[3] "İsmi Lâmi. Yirmi altı yaşında. Fotoğrafını da gördüm, güzel genç. Babam hâlâ düşünüyor, haziran." En nihayet, "Lâmi ile nikâhımız ve düğün, teşrinievvel." Sonra: "Şemseddin'in bir kızı dünyaya geldi, adını Zerrin koydular, nisan." Bir felaket: "Hanım Nine'me nüzul[4] indi, mart." Bedia yaprakları çevirdi, küçük küçük notlar, kocasıyla gezinti hatıraları, en sonunda genç kadının iki gece evvel yazdığı şu satırlar: "Kocam bugün beni dinlemeyerek kendi başına İstanbul'a indi, gece gelmedi, yalnız yatıyorum, temmuz."

Bedia bu satırların altına, birkaç kelime daha yazdı: "Üç gecedir gelmiyor, o kadar buhran[5] içindeyim ki... Onu

---

[1] **tuvalet**: (Burada) Dış görünüş mânâsında.

[2] **talip**: Genellikle evlenmek isteyen ve bu isteğini evleneceği kimseye bildiren erkek.

[3] **tafsilât**: Açıklamalar.

[4] **nüzul:** Felç, inme.

[5] **buhran**: Bunalım, bunluk, kriz.

bugün mutlaka bulacağım." Defteri kapadı, iyice soğuyan sütlü kahvesini bir yudumda içti, koşarak bahçeye indi.

Babası kendi eliyle yetiştirdiği küçük bostanda, yere çömelmiş, salatalıkları koparıyordu. Bedia onu biraz uzaktan seyretti. Ne adam! Altmışını geçtiği hâlde, maşallah, böyle her sabah, namaz vakti kalkar, bostana koşar, sebzeleri, meyveleri ile uğraşır, durup dinlenme nedir bilmez, çalışır; rutubette, güneşte, rüzgârda ve çamurda çalışır. Saçı ve sakalı bembeyaz, yüzü ve ensesi kıpkırmızıdır. İşte başı eğilmiş, iki köşeli, uzun beyaz sakalı göğsünün üstünde buruşmuş, kıllarının birkaç tanesi açık yakasından içeri girmişti. Kızını görünce topraklı ellerini birbirine sürterek ayağa kalktı, güneşin altında kavrulmuş yüzü, çalışmaktan yorulmamış, parlak, içi gülen gözlerini Bedia'ya çevirdi:

"Ne o kızım? İstanbul'a mı iniyorsun?"

"Evet Beybaba."

Abdullah Bey, kızının rengi uçmuş yüzüne, kapakları şişmiş gözlerine uzun uzun baktı:

"Anlıyorum.. Dün gece de uyumamışsın. Hakkın var, ben de gece yarısına kadar bu haylâzı düşündüm. Maksadı nedir? Sana mı darıldı? Kestiremiyorum ki. Bu gençler tuhaf oluyorlar, ne düşündükleri, ne yapmak istedikleri bir türlü anlaşılmıyor."

Bedia içini çekti. Gece, sabaha kadar düşündüğü şeyleri babasına da anlatmak isterdi, fakat nafile kederlerle bu adamcağızı da içlendirmek neye yarar?"

"Beybaba, gidip kendisini bulacağım. Artık bu hâle bir nihayet versin, söyleyeceğim. Eve gelsin, o günkü meseleyi konuşalım, anlaşalım. Hangimiz haksızsak meydana çıksın. Herhâlde bugün bu işi bitireceğim."

İhtiyar başını salladı:

"Peki kızım, Allah işini rast getirsin. Fazla üzülmeni istemem. Benim de uykularım kaçacak. Haydi... Vapur

Kandilli'den kalktı, düdüğünü öttürüyor. Geç kalma. Sen yemek de yemedin değil mi?"

"İştahım yok Beybaba. Sütlü kahvemi içtim yalnız..."

Acele sokağa çıktı.

Yalı iskeleye yakındı, biletini alıncaya kadar vapur da geldi. Vaniköyü'nün sayılı üç-beş yolcusuyla bindi.

Kamarada yalnızdı; pencere kenarına oturdu. Vapur önünden geçerken yalıya, kendi yatak odasına, balkonuna baktı, içi sızladı. O odada, üç gecedir ne çektiğini bir kendisi, bir de Allah bilirdi.

Oturduğu yerde iyice yerleşti. İstanbul'da yapacağı şeyleri iyice, esaslı, bir daha düşünmeye başladı.

Evvela dosdoğru şirkete girecek, Lâmi'yi bulacak, tenha bir köşeye çekecek.. kocasıyla hiç münakaşa[1] etmek istemiyor. Ufak bir kıskançlığın erkekler nazarında kadını gözden düşüreceğini anlıyor; yalıda geçirdiği azaplı[2] gecelerden de bahsetmeyecek. Lâmi'ye söylemek istediği şeyleri geceden beri zihninde şöyle hazırlıyor: "Lâmi! Seninle münakaşa etmeye gelmedim, hatta sana küçücük bir sitem bile edecek değilim, ben bir fahişe için ağzımı yormayı..." durdu, fahişe kelimesi ağır, belki de erken ve haksızdı, cümlesini yeniden hazırladı: "Lâmi! Pekiyi bilirsin ki münakaşayı sevmem. Hatta sana küçücük bir sitemde bulunmaya da gelmedim. Zaten âdi bir kadın aleyhinde söz söylemek..." yine beğenmedi, "âdi bir kadın aleyhinde söz söylemek..." yine beğenmedi "âdi bir kadın" sözü de ağırdı. Yine değiştirdi: "Lâmi! Pekiyi bilirsin ki münakaşayı sevmem. Hatta sana küçücük bir sitemde bulunmaya da gelmedim. Zaten kimsenin hakkında fena düşünmek, fena söz söylemek âdetim değildir. O günkü mesele için kabahati üstüme alıyorum. Şimdiye kadar bana yaptığın şeyleri de, ilk ve son defa olarak unutacağım. Yalnız artık sen de biraz, biraz in-

---

[1] **münakaşa**: Karşılıklı sözle çekişmek

[2] **azap**: Büyük sıkıntı, eziyet, ezinç.

saflı ol, yalıya gel, bir daha ona yüz verme, daha doğrusu evimize ayak basmasın, işitiyor musun? Bir daha o, yalıya hiç mi hiç gelmeyecek... O zaman aramızda her şey biter. Ben her şeyi unutacağım, söz veriyorum." Tamam. Bu iyi, ne fazla ne eksik. Gayet sade. Belki Lâmi'nin gururunu da okşayacak, onu hiç kızdırmayacaktı. Çok iyi.

Kocasının huyunu pekiyi bilirdi. Bu düşündüğü şeyleri böylece, bir kelimesini değiştirmeden ona söyleyebilse, muhakkak, muhakkak, Lâmi'nin üzerinde iyi bir tesir bırakacak.

Fakat yine ince bir nokta onu düşündürüyor. Kocası, o kadını seviyor mu? Yoksa ona karşı geçici bir heves mi duyuyor? İşte, her şey burada. Eğer seviyorsa felaket, Bedia'nın bütün gayretleri boşa gidecek; sevmiyor, hevesini almak istiyorsa, genç kadın, kocasını yeniden kazanacağına emin. Her zaman şöyle muhakeme[1] ediyor: Lâmi bu kadını sevemez. "Cânân" , belki biraz güzel, -belki değil epey güzel- belki çok güzel bir kadındır, belki Lâmi'nin beğendiği müstesna vücut, yalnız ondadır; belki "Cânân" , İstanbul'un en güzel kadınıdır. Fakat başka hiçbir meziyeti yok.

Ayağa kalkarak mırıldandı: "Hiç!"

İşte, genç kızken ve evlendiğinin ilk senelerinde, kaç defa aklından geçirdiği felaket: Kocası onu aldatıyor! Nihayet korktuğuna uğradı ya. Lâmi onu aldatıyor!

Kamaranın içinde gezindi.

Üsküdar iskelesinde vapuru dolduran birçok tazelerin, kucaklarında çocukla gelen birçok emzikli annelerin yüzlerine dikkatle bakarak saadetlerine[2] imrendi.[3] Keşke şimdiye kadar bir çocuğu olsaydı... Bir çocuk ne büyük teselli! Bir çocuk onu bu felaketinde ne iyi avutabilir, bir çocuk,

---

[1] **muhakeme**: Yargılama.

[2] **saadet**: Mutluluk.

[3] **imrenmek**: Beğenilen, hoşlanılan bir şeyi edinme veya bir yiyeceği yeme isteğini duymak.

belki babasını da aileye daha iyi bağlar, böyle düzensizliklere engel olur, hiçbir geçimsizliğe meydan bırakmazdı. Hakikaten ne iyi şey, ne saadet, bir çocuk anası olmak.

Vapur köprüye yanaşır yanaşmaz, ilk önce iskeleye çıkanlardan biri de Bedia oldu. Öğle vapurlarının seyrek ahalisi içinden sıyrıldı, koşarak merdivenleri çıktı. Galata'ya doğru hızlı adımlarla yürüdü.

Şirkette Lâmi'nin odası en üst katta. Mermer merdivenleri çıkarken Bedia, kendini bir daha yokladı: Hiçbir heyecan duymuyor. Söyleyeceği şeyler zihninde bir kâğıda yazılmış gibi muntazam, eksiksiz, tamam. Fazla yorulmamak için basamakları ağır ağır çıktı.

Fakat odanın kapısına gelince, birdenbire kalbi çarpmaya başladı. Kocasının kendisini nasıl karşılayacağını, soğuk bir muamele yapıp yapmayacağını düşünüyordu.

Biraz tereddüt[1] etti. Bedia'yı tanıyan hademe ayağa kalktı. Ellerini önüne kavuşturarak duruyordu.

Genç kadın sordu:

"Lâmi Bey'in yanında kimse var mı?"

"Lâmi Bey yok efendim."

"Yok mu? Yemeğe mi gitti?"

"Hayır efendim, üç gündür gelmiyor."

Bunu hiç tahmin etmemişti. Kocasının üç gündür şirkete gelmemesinin sebebini düşünmek istedi, orada acele, hiç anlayamadı. Fakat geriye dönmek de canını sıkıyordu, artık ne yapabilir?"

Yavaş yavaş merdivenleri indi. Orta kata gelince, müdürün odası gözüne ilişti. Şakir Bey'i bir kere görmek fena olmaz diye düşündü. Kocası hakkında ondan malumat[2] alabilirdi, hademe ile içeriye haber gönderdi.

Şakir Bey, hele son zamanlarda, Bedia'nın hayatında mühim bir mevkii olanlardandı. Evvela, biraderi Şem-

[1] **tereddüt**: Şüphe.

[2] **malumat**: Bilgi.

seddin'in kayınpederi Şakir Bey'di, arada bir akrabalık var. Sonra Lâmi'nin müdürü Şakir Bey'di, kocasının bütün istikbali bu adamın elinde; hem de Cânân'ın, bütün bu felaketlere sebep olan kadının peder-i manevisi[1] de Şakir Bey'di.

"Buyurunuz hanım."

Bedia içeriye girdi.

Amerikan usulü, kapaklı, yüksek bir yazıhane arkasında, Şakir Bey'in yalnız başı, gözleri ve burnu görünür. Saçları biraz evvel taranmış gibi intizamlı,[2] ortasından ikiye bölünmüş. Başını kaldırdı. Genç kadının biraz çekingen, utangaç, biraz müteredditi[3] adımlarla içeriye girdiğini görünce ayağa kalktı, odanın ortasına kadar geldi:

"Buyurunuz Bedia Hanımefendi."

Gösterdiği koltuğa genç kadın oturdu. Şakir Bey de kendi yerine geçti, gülümseyen gözleriyle Bedia'yı bir iki saniye süzdükten sonra hatır sordu, bir sigara yaktı.

Genç kadın kısa bir teşekkürle, hemen maksadını anlattı:

"Lâmi'yi görmeye geldim beyefendi, bulamadım. Üç gündür yalıya uğramıyor."

"Evet, üç gündür şirkete de gelmiyor, köyden indiği gece bizde misafirdi. Ertesi gece de bizde misafir kaldı, dün gece Selim Bey'de kalmış olmalı ki, ona Fenerbahçe'de rast geldik. Hasta filan değil, müsterih[4] olunuz."

"Hasta olmadığını biliyorum. Fakat üç gecedir eve gelmemesi çok canımı sıktı."

Bedia düşünmeden bu itirafta bulunmuştu. Söz ağzından çıkar çıkmaz hatasını anladı. Çünkü maksadı yalnız kocası hakkında malumat almaktı. Şakir Bey, kadın işle-

---

[1] **peder-i manevi:** Manevî baba.

[2] **intizam**: Düzen.

[3] **müteredditi**: Kararsız, teredüdde kalan, karar veremeyen, cesaretsiz.

[4] **müsterih**: Rahat olan.

rinde anlayışlı bir adam, genç kadının bu itirafıyla yeni bir şey öğrenmiş görünmedi, gözleri ve dudakları daima gülümserken, biraz kaşlarını çattı. Ecnebiler[1] gibi kestirilmiş sivri, kumral sakalının ucunu iki parmağıyla okşayarak, masanın kenarından vücudunun üst kısmını Bedia'ya doğru uzattı. Gizli, mahrem[2] bir şey söylemek ister gibi alçak sesle sordu:

"Bedia Hanım, kızım, sakın bana gücenmeyiniz, hususi hayatınıza karışmak istiyorum zannetmeyiniz. Lâmi ile aranızda bazı şeyler geçtiği anlaşılıyor, bir mesele mi oldu, söyler misiniz?"

Bedia'nın gözlerini önüne eğerek ciddileştiğini görünce tekrarladı:

"Sakın hususi hayatınıza karışmak istiyorum zannetmeyiniz. Bunu Lâmi'ye de sordum. Her ikinize de, sizden yaşça büyük bir akraba gibi hizmetim dokunur belki de."

"Teşekkür ederim beyefendi. Aramızda çok ehemmiyetli[3] bir şey geçmedi. Ufak bir münakaşayı Lâmi mesele yaptı. Bakınız, bu münakaşa ne kadar âdi... Bundan dört gün evvel, sizin kerime[4] hanımefendiler, Şemseddin, Selim Bey bizde misafirdiler, biliyorsunuz. O gece çok eğlendik. Ertesi gün de kalmalarını rica ettim. Perihan Hanım'ı razı edemedim. Cânân Hanım da kalmak istemiyor, hepsi bizi Kalamış'a çağırdılar. Rahatsızdım o gün... Gece başka misafirlerim de gelecekti, İstanbul'a inemezdim. Özür diledim, sonra Lâmi'ye yalvardılar, kocam benim hesabıma da cevap verdi: 'Geliriz, Bedia şimdi hazırlanır!' dedi. Bu âdeta biraz da emir gibiydi, canımı sıktı, gidemeyeceğimi katiyen[5] söyleyince, Lâmi fesini giydi, bastonunu alıp gel-

---

1 **ecnebi**: Yabancı.

2 **mahrem**: Başkalarına söylenmeyen, gizli.

3 **ehemmiyet**: Önem.

4 **kerîme**: Kız evlat.

5 **katiyet**: Kesinlik.

di, misafirlere 'Buyurun, o gitmezse, ben yalnız giderim!' diyerek, yüzüme sert sert baktı, bahçeye çıktı. Kerime hanımefendiler şaşırmışlardı. Ben de beynimden vurulmuşa döndüm, arkasından yürüdüm. Bahçede onu yalnız yakaladım: 'Lâmi, herkesin içinde nasıl hareket bu? Sonra yüzüme nasıl bakacaksın?' dedim, cevap vermedi. Misafirlerle beraber çıkıp gitti. Üç gecedir de eve uğramıyor."

Şakir Bey, yazıhanenin üstündeki billur[1] camı parmaklarının arasında çevirerek Bedia'yı dinliyordu. Genç kadın sözünü bitirince düşündü. Başını ağır ağır ona çevirdi. Yüzü daima gülümsüyordu.

"Ben bu meseleyi biliyorum. Evde de anlattılar, Lâmi de söyledi. Görünüşe bakılırsa bu o kadar mühim bir şey değil.. fakat.. yanılmıyorsam.. bu vaka bir bahanedir. Eskiden beri.. Lâmi'yle aranızda.. bir.. anlaşmazlık var mıydı?"

"Hayır, hiç, hiç.. gayet, iyiydik. Yalnız, iki üç aydan, daha doğrusu ilkbahardan beri Lâmi yavaş yavaş değişti."

"Ne gibi?"

"Ne bileyim ben.. evine karşı muhabbeti azalmış gibiydi.. bazı küçük küçük asabiyetleri[2] vardı... Nasıl söyleyeyim.. bir.. memnuniyetsizlik... Bir..."

"Anlaşılıyor Bedia Hanım. Her işin başı o memnuniyetsizliktir. Ben de epey zamandır, Lâmi'nin hareketlerinden şüpheleniyordum. Yalnız ailesine değil, şirketteki vazifesine karşı da ihmalleri var. Bu çocuğa ne oldu bilmem ki."

Bedia, Şakir Bey'in yüzüne dikkatle bakıyordu. İçine bir şüphe düştü: Bu sinsi adam, acaba Lâmi ile Cânân'ın münasebetini biliyor mu? Fakat söylediği gibi, mezhebi ne kadar geniş olursa olsun, evinin içinde böyle bir münasebete nasıl göz yumar?"

---

[1] **billur**: Duru, temiz ve akıcı.

[2] **asabiye**: Sinir bilimi. Bugünkü tabirle nöroloji.

"Vallahi Beyefendi... Lâmi benim zevcim..[1] fakat sizin de.. oğlunuz gibi sevdiğiniz bir gençtir... Siz onu benim kadar, belki benden iyi tanırsınız... Hem birkaç zamandır, sık sık.. sizde kalıyor... Bazı şeyler.. anlamışsınızdır."

Şakir Bey, hemen ayağa kalktı. Ellerini cebine soktu, Frenklere[2] mahsus,[3] şen, latifeci bir ihtiyar tavrıyla genç kadına doğru ilerledi:

"Gençlerin işine karışmam Bedia Hanım... Ben de genç oldum, insanın birçok heveslere, hatalara düştüğünü bilirim... Zaten bu hatalar yapılmadan gençlik olmaz... Lâmi'nin de yaramazlık ettiğine inanırım... Fakat bir şey bilmiyorum, hiçbir şey bilmiyorum."

Şakir Bey bu sözleri cansız, gayritabii[4] söylüyordu. Bedia ısrar etti.

"Kabil[5] değil... Siz ki, böyle şeyleri pekiyi bilirsiniz..."

"Adam siz de... Benim bildiğim de sizin tahmin ettiğinize benzer. Belki Lâmi, başka bir kadının peşindedir. İşte, hepsi bu... İhtiyarladığınız gün anlayacaksınız ki, şimdi size müthiş görünen bu şeyler.. hayatta pek olağandır. Bedia Hanım kızım.. dünya pek acaib.. zevcelerini aldatmayan gençler pek sayılı."

"Tuhaf söylüyorsunuz Beyefendi... Sanki bu tabii[6] bir hâlmiş gibi..."

"Tabii değil ama.. ona yakın bir şey. Gençlik bu, dedim ya, insan gençliğinde hata yapmazsa, bir daha hiç yapmaz."

"Âdeta.. Lâmi'yi müdafaa ediyorsunuz."

---

1 **zevc**: Eş kadın için zevce.

2 **frenk**: Fransız mânâsında kullanılıyor.

3 **mahsus**: Özgü.

4 **gayr-i tabii:** Doğal olmayan.

5 **kabil**: Mümkün olmak.

6 **tabii**: Doğal

"Hayır, Bedia Hanım... Hiç kimseyi müdafaa etmiyorum. Bilakis,[1] tecrübeli bir adam gibi söz söylüyorum, inanınız... Eğer siz Kadıköyü'nde otursaydınız, Lâmi'nin hareketlerini daha tabii görürdünüz. Şu bizim modern sayılan muhitlerimizde,[2] böyle şeyler her zaman oluyor... Evet felaketinizi takdir ediyorum. Fakat sabredin... Her şey geçer... Kıskanç olmayan kadına erkekler bayılırlar. Ehemmiyet vermeyin... En doğrusu bu."

"Ehemmiyet vermemek hiç kabil mi? Aldatılmak, bir kadın için ne müthiş şey, takdir edersiniz..."

"Adam siz de.. alışmaya bakar. Eğer bu bir felaketse, emin olun ki evli kadınların yüzde sekseni sizinle dert ortağıdır. Zevcesini aldatmayan erkekler ya tekkelerde ya medreselerde ya da türbelerde bulunur."

"Müthiş söylüyorsunuz."

"Fakat doğru söylüyorum. Bu hakikate alışmak pek kolay bir şey değil... Bedia Hanım, bir gün yaşlanacaksınız, bir gün, bütün hayatı bambaşka anlayacaksınız, düşüncelerinizin çoğunu değiştireceksiniz. Tecrübenin size öğrettiği şeylerle, âdeta yeni bir dünyada yaşayacaksınız. O zaman bunlar size müthiş gelmez. Görürsünüz ki zevcelerini aldatan erkekler, aldatmayanlardan çoktur. Mamafih[3] öğrenmek bugünden lazımdır. Eğer bana kızmayacağınızı bilseydim, size, bütün hayatınızda kıymetini bileceğiniz küçük bir tavsiyede bulunurdum."

"Ne gibi efendim?"

Şakir Bey düşündü:

"Zevcle zevce arasındaki âhenge dair... Kadını veya erkeği zaptetmek[4] fennine[5] dair... Bu bir fendir.. emin

---

[1] **bilakis**: Tersine olarak, tam tersine, tersine, aksine.

[2] **muhit**: Çevre, yöre, etraf.

[3] **mamafih**: Bununla birlikte.

[4] **zaptetmek**: Hakim olmak.

[5] **fen**: Bilim mânâsında kullanılmıştır.

olunuz... Eğer bunu siz üç sene evvel bilseydiniz, bugün Lâmi'yi serçe gibi avucunuzda tutardınız..."

Bedia hayretle dinliyordu, Şakir Bey devam etti.

"Söylediğim şeyler, benim yaşta bir adamın ağzından çıkacak söz değildir, bilirim. Fakat ben tecrübeli, sonra, açık, serbest, geniş düşünür bir adamım. Dünyanın türlü türlü yerlerini gezdim. Her yerde bu böyle."

Bedia merakı çoğalarak dinliyordu. Şakir Bey devam etti:

"Bir kadının zevcini muhafaza etmesi için, evvela, onun her hareketine göz yumması lazımdır. İnsanların tabiatı malum. Yapma denilen şeyleri yaparlar. Eğer kocanızı kıskanırsanız, o sizi aldatmaktan daha fazla zevk duyar. İnanınız.. bu bir kaidedir. Yasak olan şeylere herkes rağbet eder. Ne yapsanız nafile. Kocanız başka bir kadını beğendi mi, onun arkasından koşacaktır. Onu kendi hâline bırakınız, tekrar size gelir, tekrar sizi sever. Eğer daha çabuk gelmesini, daha çabuk sevmesini yahut rakibinizi yenmek istiyorsanız.. bir tek çare var, başka hiç!"

"Nasıl çare?"

"Tekrar söylüyorum, bana kızmayınız. Ben size tecrübelerimi anlatıyorum, sonra gayet hür düşünüşlü bir adamım, kadın işlerini iyi bilirim."

Bedia dayanamayarak bir daha sordu:

"Ne gibi çare efendim?"

"Ben kadın olsaydım, kocamın beni gözümün önünde aldatmasına ses çıkarmazdım."

"Anlamadım."

"Ve kocamın yaptığını yapardım."

Bedia'nın hayretle yarı açılan ağzından bir çığlık fırladı. Genç kadın, kapıya doğru yürüyerek sesini çıkarmıyor, Şakir Bey arkasından gelerek fikrini müdafaa için hararetleniyordu:

"Emin olunuz ki, erkeğe karşı kadının en birinci silahı budur. O zaman her şey düzelir, erkeğin de aklı başına gelir. Kısasa kısas!"

Titrek elleriyle pırlanta kravat iğnesini düzeltiyordu, Bedia, yarı yarıya gizleyemediği bir nefretle cevap verdi:

"Bu nazariyelere[1] aklım ermiyor, Beyefendi!"

Soğuk bir selam verdi, çıktı, merdivenleri koşarak indi. Tevekkeli[2] değil, bu adam için herkes, "Ah ne Şakir Bey'dir o!" der, ondan bahsederken mânâlı mânâlı[3] baş sallarlardı. Herkes Renknaz Hanım'a, zevcesine acır, herkes o kadının bu adam yüzünden çektiği kahırlara nasıl dayandığına şaşardı. Hakikaten müthiş adammış bu Şakir Bey.

Şirketin büyük kapısı önünde biraz durarak, ne yapacağını kendi kendine sordu. Hiçbir şeye muvaffak olmadan Vaniköyü'ne dönemez, kocasını mutlaka aramak, bulmak lazım. Lâmi'nin o sıralarda nerede olduğunu tahmin etmek ne güç. Şirkete gelmemiş. İstanbul'a hiç inmedi mi? Üç gündür hep Kadıköyü'nde mi kaldı? Gündüzleri nerede vakit geçiriyor? Düşündü, düşündü, en sonunda, yine Kadıköyü'ne geçerek biraderi Şemseddin'i görmeye karar verdi.

Köprüye doğru yürüdü. Kalamış'taki eve gitmeyi de bir türlü canı istemiyor, hele Şakir Bey'le görüştükten sonra, sıcağı sıcağına bu adamın evine gitmek, Lâmi'yi sormak pek müşkil...[4] Ama ne yapsın? Başka çare yoktu.

İskeleye kadar, etrafını hiç görmeyerek, düşüne düşüne yürüdü. Vapurun hareketine birkaç dakika vardı, biletini aldı, girdi.

Kamarada bir arkadaşına rastladı, içinin sıkıntısını on-

---

[1] **nazariye**: Teori, kuram.

[2] **tevekkeli**: Boşuna, boş yere, sebepsiz.

[3] **mânâ**: Anlam.

[4] **müşkil**: Zorluk, güçlük, zor olan iş.

dan mümkün mertebe gizlemeye çalışarak, dereden tepeden konuşarak oyalandı, vapur mahpusluğunu hissetmedi.

Kadıköyü'nden bir arabaya atladı. Kalamış'a kadar, kocasını bulursa ona söyleyeceği şeyleri, Şakir Beylerde kendisine sorulacak sualleri,[1] vereceği münasip[2] cevapları tasarladı. Şemseddin'i de, Lâmi'yi de bulamazsa, Moda'ya Selimlere gitmeye karar verdi. İçini sıkan küçük bir merak içinde, başını arabadan uzatarak etrafı seyretmekle meşgul oldu.

Araba güzel yollardan geçiyor. Bedia buralarını çok sever, buralar Kadıköyü'nün sımsıkı şehir hayatından uzak, tenha, ama yine medeni yerleridir. Güneşli, az insanlı, tozlu bir yol. Küçük büyük bahçeler içinde zarif binalar... Bazılarında belli ki vaktiyle saltanat sürülmüş: Bahçede uşaklar için ayrı daireler, araba ahırları, şimdi harap olmuş tarhlar, emekle yetiştirilmiş ağaçlar... Ne yazık, buraları da, birkaç sene sonra ya tamamıyla zengin Hristiyanların eline geçecek yahut Boğaziçi'nin Anadolu tarafı gibi harabeye dönecek.

Araba Şakir Beylerin köşkü önünde durdu.

Bedia sakin adımlarla, yavaş yavaş bahçeye girdi, pencerelere, yukarı balkona baktı. Şemsi'yle Perihan'ın odasında pencereler kapalı.

Kapıyı açan Ermeni hizmetçi, Bedia'yı görür görmez, gürültülü bir sesle karşıladı, kapının kanadını sonuna kadar açtı, uzun uzun heceleyerek Ermeni şivesiyle bir "Bu... yu...ru...nuz!" dedi.

Genç kadın içeriye girmedi. Kapının eşiğinde sordu:

"Şemsi Ağabey'im yukarıda mı?"

"Yukarıda. Bu...yu...ru...nuz canım; giriniz... Hanımefendi de, küçük hanım da yukarıdadır."

"Başka?"

---

[1] **sual**: Soru.

[2] **münasip**: Uygun, yerinde.

"Faik Bey sabahtan çıktı. Cânân Hanım, İstanbul'a, Beyoğlu'na indi, giriniz, bu...yu...runuz."

Bedia, hizmetçinin önünde, bir kat çıktı, misafir odasına girdi, bekledi.

Birkaç dakika bekledi. Renknaz Hanım, uzun ve bol bir entari içinde sallanan lop etli, sarkık ve gevşek vücudunu zahmetle taşır gibi ağır ağır, her misafire gösterdiği bir güler yüzle içeriye girdi, ayağa kalkan Bedia'ya doğru yürüdü:

"Oturunuz hanım kızım, rahatsız olmayınız efendim... Nerelerdesiniz a canım? Lâmi Bey sizden daha hakikatliymiş; bizi unutmuyor!"

"Kusur ediyorum efendim, fakat ev işleri..."

"Sizi çok mu yoruyor? Vah vah... Evet.. ne yaparsınız? Dünya hâli. Kaptan Beyefendi afiyettedirler.. inşaallah."

"Teşekkür ederim efendim, bugün.. ben de.. şirkete uğradım. Lâmi'yi bulamadım. Beyefendi'yle görüştüm."

"Bizim Bey'le mi?"

Renknaz Hanım'ın gözleri canlandı. Her ne zaman kocasından azıcık bahsedilse söylenen şeyleri bütün dikkatiyle dinlemek âdetidir. Bedia, ziyaretini kısaca anlatıyordu; Şemseddin içeriye girdi.

Henüz otuzuna gelmemiş genç, pek hâlsiz görünüyor. Zayıf, esmer yüzünde siyah ve kalın bıyıkları uzamış, kenarları sarkmış, dar omuzları üstünde büyük başı onu daha fazla çelimsiz gösteriyor.

Bedia'ya doğru koştu. Yıllarca görülmemiş bir dostu kucaklar gibi hemşiresini öptü:

"Vallahi seni dün gece rüyamda gördüm Bedia, bugün mutlaka çıkar gelirsin diye bekliyordum. Kocana da söyledim."

"Ben de onu şirkette aradım, üç gündür oraya da gitmiyormuş."

"Evet... İstanbul'a iniyor ama şirkete gitmiyor. Şimdi

neredeyse buraya gelir. Bugün Beyoğlu'na çıkacak, bana bir ilaç alıp getirecekti. Perihan da ben de hastayız."

"Senin çarpıntıların nasıl?"

"Berbat... Geçen gün yine doktora gittim, sinir diyor, ısrar ediyor, sinir doktorun kendisi."

Üç kişi, ittifakla,[1] doktorların aleyhinde bulundular.

Şemseddin yemin ediyor ki, doktorlar kendisini eceli gelmeden öldüreceklerdir. Artık bu tedaviden bıkmış, usanmış, adamakıllı gözü yılmıştı: Kahve içmiyor, sigara içmiyor, çay içmiyor, dumanlı yerlerde oturmuyor, yokuş yerlerde yürümüyor, uzak yerlere yayan gitmiyor, merdivenleri ağır ağır inip çıkıyor, yine, yine çarpıntıdan, göğüs tıkanıklığından kurtulamıyor, yine içini hafakanlar[2] boğuyor.

Bir aralık üçü de, aşağıdaki sofada hizmetçiyle konuşan birinin sesine kulak verdiler. Şemseddin, ayağa kalktı:

"Lâmi geldi galiba..."

Bedia, birdenbire kalbini çarptıran heyecanı belli etmemek için mırıldandı:

"Belki.. onun sesine benziyor."

Sonra Renknaz Hanım'a başını çevirerek torunu Zerrin'i sordu, Şakir Bey'in zevcesi kısa bir cevap verdi, sustu. Bedia, odayı kaplayan sükût[3] içinde, sofaya kulak veriyor, ayak seslerinin oda kapısına yaklaştığını işitiyor, hiç kımıldamıyordu.

Kapı ağır ağır açıldı.

O, kocası, Lâmi, ayaklarının ucuna basarak yürür gibi sessizce içeriye girdi. Pek yavaş yürüyüşünden tabii görünmeye çalıştığı anlaşılıyordu. Dudaklarında, gergin, ca'lî[4] bir tebessümle, zevcesine ilerledi, azıcık titrek bir sesle.

---

[1] **ittifak**: Anlaşma, uyuşma, bağlaşma, oybirliği.

[2] **hafakan**: Sıkıntı, çarpıntı, afakan.

[3] **sükût**: Susma, konuşmama, söz söylememe, sessizlik.

[4] **ca'lî**: Sahte, yapmacık, düzme.

"Oooo.. burada mısın Bedia?"

Dedi, koltuklardan birine oturdu, ayakta duran Şemseddin'e dönerek aradığı ilacın Beyoğlu'nda, hiçbir eczanede bulunmadığını, ya bir ay kadar beklemek yahut Avrupa'ya sipariş etmek gerektiğini anlattı.

Bedia hiç sesini çıkarmıyor, kocasına sık sık bakmaya çalışarak onu yan gözlerle süzüyordu: Şaştı, ne şıklık bu!

Lâmi, terzideki elbisesini alıp giymiş, kumral saçlarını yeni kestirmiş, arkaya taramış. Gözlerine yeni bir parlaklık, bir cila, benzine kan, yüzüne mesut[1] zamanlarında olduğu gibi, tatlı pembe bir ten rengi, bir topluluk, bütün vücuduna bir diklik ve kuvvet gelmişti. Uzun kirpikli gözleri sık sık açılıp kapanıyor, bebekleri daima hareket ediyor, bakışları hiçbir yerde sabit durmuyordu, ya çok mesut hakikaten yahut çok asabiydi.

İlaç hikâyesini bitirince Bedia'ya döndü, ela gözlerini iki defa zevcesinin üstünde gezdirdi, ayrı ayrı mânâsı olan bu iki bakış da, genç kadını iki defa titretti. Sonra gözlerini yine etrafa çevirerek Bedia'ya sordu:

"Doğru Köy'den mi geliyorsun?"

Genç kadın, daima ciddi, ama titreyişi pekiyi hissedilen incecik sesiyle cevap verdi:

"Evet, şirkete de uğradım, yoktun."

Şemseddin yavaşça kapıya doğru yürüdü: Renknaz Hanım da, elini yıkarken musluğun taşında unuttuğu yakut yüzüğünü aramak bahanesiyle damadını takip etti: İkisi de, genç zevçle zevceyi yalnız bıraktılar.

Lâmi, derhâl ayağa kalktı, ellerini cebine koydu, başını önüne eğerek odanın öteki ucuna doğru yürüdü, döndü, gevşek adımlar atarak Bedia'nın karşısına geldi, başını kaldırdı, yukarıdan, süzük, ciddi, hâkim bakan gözleriyle, zevcesine bir tek kelime söyledi:

"Gelmemeliydin!"

---

[1] **mesud**: Mutlu, bahtiyar.

Genç kadın, bu sefer, kocasının doğrudan doğruya gözlerinin içine bakarak sordu:

"Niçin?"

Lâmi başını çevirdi:

"Gelmemeliydin. Burada aile meseleleri konuşmak münasip değil de onun için."

"Ben buraya aile meseleleri konuşmaya gelmedim. Ben buraya seninle münakaşa etmeye gelmedim, ben buraya..."

Tir tir titriyordu. Gece yalıda, sonra vapurda, arada hazırladığı sözlerin hepsini unutmuştu. Şimdi yalnız bağırmak, haykırmak, onu, kocasını, zorla tutup evden çıkarmak, uzaklara, ta uzaklara, İstanbul'dan da, Köy'den de uzaklara götürmek arzusuyla titriyordu.

Lâmi, yerinden hiç kımıldamadan sordu:

"O hâlde?"

"Hiç... Ben buraya.. ben.. Şemsi Ağabey'imi görmeye geldim. Zaten.. senin burada olacağını bilir miydim?"

"O başka."

Lâmi birkaç adım yürüdü. Bedia devam etti:

"Fakat.. hazır buluştuk, mademki.. bana.. anlat bana.. nedir bu?"

Kocası geriye döndü:

"Hangisi?"

"Bu hâl, bu işte.. senin hâlin..."

Zevcesinin ithamı, genç adamı biraz yumuşattı, mülayim, nazik ve makul[1] söylemeye sevk etti:

"Ortada hiçbir hâl yok, Bedia. Her şey pek tabii."

"Senin için öyle."

"Senin için de öyle olmak lazım gelir."

"Asla.. asla... Ben.. senin.. hizmetçin değilim."

Lâmi yaklaştı:

"Ne demek istiyorsun Bedia?"

---

[1] **makul**: Akla uygun, akıllıca, rasyonel.

"Öyle ya... Senin, yalnız senin keyfin için yaşayamam. İstediğin zaman eve gel, istediğin zaman çık, istediğin..."

"Burada münakaşayı uzatmayalım. Yalıdaki hadiseyi telmih[1] etmek istiyorsan haksızsın. Dur, telaş etme, ben sana iki kelime ile anlatayım: Bir gece eve misafir gelmişlerdi. İstanbul'dan misafirler, kalkıp da Vaniköyü'ne kadar niçin gelirler? Eğlenmek için değil mi? Tamam... Hâlbuki sen, o gece, hepsine karşı gayet soğuktun, yalnız Şemsi'yle konuşuyordun. Gece koruya çıkalım dediler, sen itiraz ettin, sonra bizimle beraber geldin, yollarda, hep arkada kalarak, Şemseddin'in gevezeliklerini dinledin, bizi yalnız bıraktın. Hatta bu hareketin Cânân Hanım'ın bile nazar-ı dikkatini celbetti,[2] birçok imalarla bana Vaniköyü'nün soğuk bir yer olduğunu söylüyordu. Sonra.. sonra.. ya ertesi gün? Bedia.. düşün bir kere.. bu misafirlere karşı, bizim, ertesi gün mültefit[3] olmamız lazım gelmez miydi? Bizi hararetle buraya davet ediyorlardı. Hem ne hararet, gördün, biliyorsun, inkâr edemezsin... Perihan da, Cânân da, hatta ağabeyin bile yalvarıyorlardı. Sen daima istiskale[4] benzeyen tavırlarla direttin. O gün kaba idin, itiraf et, çok, çok kaba..."

Genç kadın, birdenbire boşalmamak, Lâmi'nin sözlerini sonuna kadar dinlemek için dilini, dudaklarını ısırıyor, kendini güç zaptediyordu. Kocası devam etti:

"Sonra.. benim de.. ara sıra bir iki gece İstanbul'da kalmaya hakkım yok mu?"

Bedia ayağa kalktı:

"Sus Lâmi, baştan aşağı haksızlık, baştan aşağı iftira ediyorsun. İstanbul'da bir değil, on gece, yüz gece kal. Fakat bana karşı eski Lâmi ol. İzdivacımızın ilk senele-

---

1 **telmih**: Hatırlatma.

2 **celbetmek**: Kendine çekmek.

3 **mültefit**: İyi davranıp edip dostluk gösteren.

4 **istiskal**: Ağır bulup hoşlanmadığını anlatmak, yüz vermeme.

rinde ne ince adamdın. Sonra değiştin.. sus! Ben her şeyi biliyorum.. Her şeyi biliyorum.. Bari iftira etme! O gece, koruda, bizden ayrılmak, önde yürümek, o fahişe ile yalnız kalmak için bahaneler arayan sendin Lâmi.. Bana iftira etme! Sus, bana..."

Lâmi zevcesinin sözünü şiddetle kesti:

"Müthiş sözler söylüyorsun! Evvela, hıyanetini görmediğin bir kadın hakkında fena tabirler kullanmaya hakkın yok."

"Hıyanet gözle görülmez, hissedilir Lâmi, ben bunu ilkbahardan beri hissediyorum."

"İnsan hislerinde yanılır, nitekim sen de yanılıyorsun."

"Hayır, hiç yanılmıyorum, hiç.. hiç... Sen birkaç aydan beri değiştin, bambaşka oldun, her şeyi anlıyorum, hissediyorum, her şeyi biliyorum..."

Genç adam, bütün vücudunu bir bacağı üstüne yükleyerek, öteki ayağını sallıyor, asabi, yere vuruyordu, bir iki saniyelik sükûtu yırttı:

"Belki.. Bedia.. bu, inkâr edilmez bir şeydir.. fakat.. o yalıdan hoşlanmıyorum... Yukarı katta menzul[1] bir ihtiyar kadın. Her zaman bahçıvanlıkla uğraşan bir ihtiyar adam, geveze bir Arap kadın, miskin, tembel bir hizmetçi.. sonra daima sükûn... Sinirime dokunuyor."

Bedia yüzü bembeyaz, kekeledi:

"Evinden nefretini itiraf ediyorsun ha?"

"Evimden, ama senden değil."

Lâmi'nin gözleri, Bedia'nın sabit bakışlarından kaçtı.

Genç kadın acı acı güldü:

"Evet anlıyorum, bu nefretin nereden geldiğini anlıyorum, kâfi.. bu kadarı kâfi.. ben gidiyorum."

Birkaç adım yürüdü, zevci onu takip etti:

---

[1] **menzul**: Felçli inme inmiş kişi.

"Bedia.. Çocukluğu bırak... Bu vehimlerden kurtul... Yarın.. yahut bir iki gün sonra yalıya geleceğim, her şeyi hâllederiz, merak etme."

Kadın, gözleri ıslak, Lâmi'ye döndü:

"Yarın geleceğin de şüpheli... Bir iki gün sonra ha?"

Kocasının yepyeni elbisesine baktı:

"Her şey anlaşılıyor... Yazık.. bir fahişe.. âdi bir kadın.. âdi, mânâsız bir kadın seni teshir[1] edebiliyor."

Lâmi, şiddetle ayağını yere vurdu:

"Sus! Seni böyle söylemekten men ederim. Bu itham hem o kadına hem bana karşıdır, sus! Dikkat et ki hırçınlığın pek küçültüyor seni... Cânân'la aranızda bir fark görmeye başladım: O bana senin aleyhinde küçücük bir söz söylememiştir. Sen onun için en fena tabirleri kullanıyorsun, asabisin, kendini tutamıyorsun, ağzından çirkin şeyler kaçırıyorsun, bari ağzını kapa, sus, küçülme!"

Bedia'nın kapı tokmağına doğru uzanan eli, muallakta[2] sallanakaldı, yüzü biraz kızardı, çizgileri dikleşti, dudakları titredi, açıldı, pörsüdü, mosmor kesildi; bayılacak gibiydi; sesini dışarı işittirmek için büyük bir kuvvet sarfederek, üst üste söyledi:

"Ne? Küçülmek mi? Onu müdafaa.. onu müdafaa.. beni tahkir[3] ediyorsun değil mi? Çabuk söyle... Onun aleyhinde söylenen sözler seni kızdırıyor.. itiraf et.. şu saniyede.. her şey bunu anlatıyor.. sözlerin.. yüzün... gözlerin.. bunu söylüyor.. ahhh.. bitiyorum. Bu.. bunu hiç ümit etmiyordum, beklemiyordum... Onu.. onu.. seviyorsun.. görüyorum, gözlerinin o donuk sarısında görüyorum, seviyorsun... Sus.. inkâr etme... Yalan seni pek çirkinleştiriyor.. sus.. beni aldatmaya çalışma."

---

[1] **teshir**: Etki.

[2] **muallak**: Sonuca bağlanmamış, sürüncemede kalmış.

[3] **tahkir**: Hakaret etmek, hor görmek.